

بسم الله الرحمن الرحيم

بیانیه پایانی چهاردهمین کنگره علوم خاک ایران

فرازی از بیانات ارزشمند مقام معظم رهبری: . . . . قضیه‌ی خاک از قضیه آب مهم تر است؛ ما مشکل آب هم داریم، مشکل بزرگی هم هست، لکن برای تهیه آب راه‌های فراوانی وجود دارد؛ برای تهیه خاک حاصلخیز این راه‌ها دیگر وجود ندارد. یعنی بی توجهی به مبانی حفظ محیط زیست، گاهی اوقات یک چنین مشکلاتی را به وجود می‌آورد؛ آسیبی که وارد می‌شود، آسیبی نیست که بشود جبران کرد. می‌شود پیشگیری کرد، . . . . (۱۳۹۳/۱۲/۱۷)

با استعانت از خداوند سبحان، چهاردهمین کنگره علوم خاک ایران با رویکرد "امنیت خاک - حیات پاک"، درسال جهانی خاک، از ۱۶ تا ۱۸ شهریور ماه ۱۳۹۴ در دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان، با مشارکت فعال و هم‌اندیشی بیش از پانصد نفر از دانشمندان، استادان، پژوهشگران، خاک‌پژوهان و دانشجویان علوم و مهندسی خاک ایران، با ارائه بیش از ۷۰۰ مقاله برگزار شد. مباحث مطرح شده در این هم‌اندیشی در قالب بیانیه پایانی به شرح زیر به استحضار همگان به ویژه پژوهشگران، برنامه‌ریزان و مدیران ارشد کشور می‌رسد:

۱- ریشه بسیاری از معضلات و چالش‌های خاک‌ها و اراضی کشور، ناشی از فقدان نگرش جامع، فراگیر و پایدار به منابع خاک، آب و محیط زیست است. شایسته است که همه مدیران و برنامه‌ریزان از اندیشه جامع و پایدار تبعیت نموده و از هرگونه بخشی‌نگری، پراکنده‌کاری و روزمرگی اجتناب گردد.

۲- شرکت‌کنندگان در کنگره بار دیگر از سه قوه‌ی مجریه، مقننه و قضاییه درخواست می‌نمایند که به حفاظت و مدیریت پایدار خاک‌ها و حفظ اراضی توجه بیشتر نموده و با تصویب نهایی قانون جامع حفاظت از خاک، زمینه‌های مساعد برای اجرای آن را فراهم نمایند. شایسته است در مراحل بررسی و تصویب این قانون، از نظرات انجمن علوم خاک به عنوان بالاترین مرجع علمی و به نمایندگی از جامعه علمی خاکشناسی بهره‌گیری شود.

۳- پدیده خاک و مباحث مربوط به آن، فراتر از بخش کشاورزی و منابع طبیعی است و با توجه به اثرات زیست‌محیطی آن، ضروری است با عزم و مجاهدت ملی به حفاظت و بهره‌برداری پایدار از آن بپردازیم.

۴- با توجه به دغدغه‌های جامعه در مورد آلودگی هوا، گرد و غبار، دسترسی به آب، غذا و زیست سالم، از تمامی دانشمندان، پژوهشگران، مدیران و برنامه‌ریزان متعهد کشور دعوت به عمل می‌آید راهکارهای مناسب برای اطمینان بخشی و رفع چالش‌های مذکور را به جد در دستور کار خود قرار دهند.

۵- نظام آموزشی علوم خاک در کشور باید به نحوی متحول گردد که دانش‌آموختگان این رشته از توانمندی‌های لازم برای به کارگیری فناوری‌ها و توسعه شرکت‌های دانش بنیان و ایجاد زمینه‌های اشتغال مفید و موثر برخوردار شوند.

۶- وجود پایگاه اطلاعات جامع خاک، یکی از مهم‌ترین ابزارهای برنامه‌ریزی در حوزه‌های علمی و اجرایی است. با عنایت به وجود اطلاعات گسترده از منابع خاک کشور که با صرف انرژی و اعتبارات هنگفت حاصل گردیده، جمع‌بندی، انسجام

بخشی و تسهیل دسترسی فعالان این حوزه در قالب پایگاه ملی اطلاعات منابع خاک کشور اهمیت ویژه‌ای یافته است. ضرورت دارد دستگاه‌های اجرایی، مؤسسات پژوهشی و دانشگاه‌ها به این مهم اهتمام ویژه مبذول دارند.

۷- شناخت استعدادها و محدودیت‌های خاک‌ها، از ضرورت تام برخوردار است. وزارت جهاد کشاورزی، باید تهیه نقشه‌های خاک‌شناسی و ارزیابی تناسب اراضی (در مقیاس ۱: ۲۵۰۰۰)، و تدوین برنامه الگوی کشت دشت‌های کشور بر اساس توان بالقوه خاک‌ها را با اولویت قطب‌های کشاورزی کشور به طور جدی مد نظر قرار دهد.

۸- با توجه به مصرف انواع کودهای مختلف در خاک‌های کشور، لازم است متولی نظارت بر تولید، توزیع و مصرف کودهای شیمیایی، زیستی و آلی حمایت شده و از پایش، ثبت، و گواهی کود در کشور پشتیبانی مستمر به عمل آید.

۹- خاک و آب دو مؤلفه مهم منابع طبیعی، وامدار یکدیگر و تفکیک ناپذیرند. برای عبور از بحران آب، ضرورتاً باید غفلت و کم توجهی تاریخی به خاک‌های کشور را جبران نماییم. با توجه به سال جهانی خاک و مشکلات عرصه خاک، ضرورت دارد در معاونت آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی، دفتر مستقل خاک تاسیس و فعال گردد.

۱۰- گسترش بی‌رویه باغ‌های پسته در فلات مرکزی ایران، جای تأمل بسیار دارد. برای صیانت از حقوق نسل‌های آتی، حفظ کیفیت و پایداری تولید پسته و حفظ رتبه نخست تولید آن در جهان و نیز جلوگیری از تخریب و فرسودگی خاک، انحطاط اراضی و ناپایداری حوضه‌های آبی و آبخوان‌های کشور، از بضاعت علمی و توانمندی‌های انجمن‌های علمی بویژه انجمن علوم خاک ایران بیشتر استفاده شود.

۱۱- با توجه به کاهش روزافزون منابع آبی در استان کرمان و سایر مناطق خشک و نیمه خشک، شایسته است در بهینه‌سازی مصرف آب‌های نامتعرف و نامناسب برای آبیاری عرصه‌های کشاورزی و باغات اهتمام بیشتری مبذول و از تخریب بیشتر اراضی حاصلخیز جلوگیری شود.

۱۲- در کلیه برنامه‌های توسعه، توجه به حفاظت خاک و آب بیش از هر زمان دیگر ضرورت دارد و باید مشارکت و نظارت فنی دانش آموختگان علوم خاک به عنوان کارشناس مسئول فنی در کلیه امور تخصصی در تعاونی‌ها، بخش خصوصی، گلخانه‌ها، مجموعه‌های تولیدی، توزیعی و ترویجی لازم الاجرا گردد.

در پایان ضمن قدردانی فراوان از دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان و گروه علوم و مهندسی خاک این دانشگاه در حسن برگزاری چهاردهمین کنگره علوم خاک و نیز تشکر از تمامی شرکت‌کنندگان فرهیخته و حامیان کنگره، امیدواریم دستاوردهای علمی و پژوهشی این کنگره، زمینه ساز کاهش معضلات و ساماندهی منابع تولید و اعتلای علوم خاک کشور باشد. آقای دکتر روحانی ریاست محترم جمهوری اظهار داشته اند که: از مسائل بسیار بسیار بزرگ مملکت، خاک است. از ایشان دعوت به عمل می‌آید در مراسم ویژه‌ای که در سال جاری به مناسبت بزرگداشت سال جهانی خاک برگزار می‌گردد، شرکت فرموده و ما را در پرداختن به این مسئله بسیار مهم یاری فرمایند.